

Kansalaisyhteiskunta- politiikan neuvottelukunnan

TOIMINTASUUNNITELMA
2012–2016

Julkaisija: Oikeusministeriö
Tekijät: Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta

ISBN 978-952-259-301-6 (nid.)
ISBN 978-952-259-302-3 (pdf)

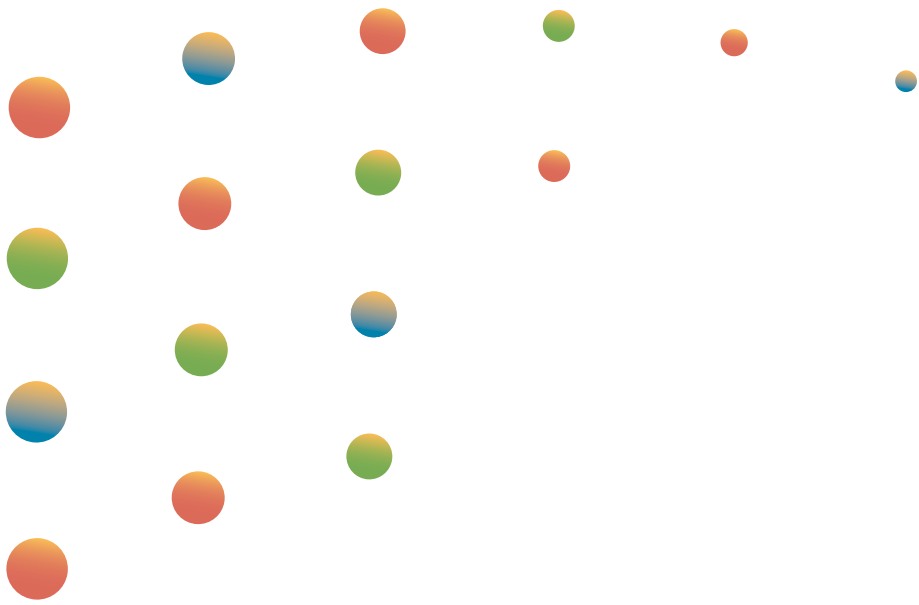
Ulkoasu: Mainostoimisto Visuviestintä Oy
Painopaikka: Edita Prima Oy, Helsinki 2013

Sisällys

Tiivistelmä	5
Sammandrag	7
Summary	9
1 Neuvottelukunnan tehtävä	11
2 Neuvottelukunnan kokoonpano ja organisoituminen.....	13
3 Neuvottelukunnan visio ja toimintasuunnitelma 2012–2016	14
3.1 Teemat ja työryhmät.....	15
3.1.1 Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset...	15
3.1.2 Hyvä hallinto ja osallistuminen	17
3.1.3 Kuntaudistus	20
4 Neuvottelukunnan työskentely.....	21
4.1 Työmuodot	21
4.2 Neuvottelukunnan viestintä	22
5 Neuvottelukunnan kokoonpano 2012–2016	25
6 Työryhmät, verkostot ja raportioijat 2012–2016	27
7 Lähteet	28
Liite 1 KANEn (2007–2011) testamentti	29

Tiivistelmä

Valtioneuvosto on asettanut kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) toimikaudeksi 20.6.2012–19.6.2016. Neuvottelukunnan toiminnasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta (269/2007). Neuvottelukunnan tarkoituksena on kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen.

KANEn visio on:

”Suomessa on inspiroiva ja vaikuttava kansalaisyhteiskunta.”

KANEn toimintasuunnitelma vuosille 2012–2016 pyrkii tukemaan vision toteutumista. Keskeistä toiminnassa on kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistaminen tulevaisuudessa. Tarvitaan toimia, joilla

- 1) vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä
- 2) edistetään osallistumista ja hyvää hallintoa
- 3) tuodaan esille järjestöjen ääni kuntauudistuksessa.

KANEn toimintasuunnitelma jäsentyy näiden kolmen pääteeman alle. Jokaisella pääteemalla on vahva yhteys hallitusohjelmaan. Yllä mainittuihin teemoihin liittyvät keskeiset tavoitteet ja niiden toteutus on määritelty erikseen. Niiden

lisäksi KANE seuraa muiden toimenpiteiden toteutumista alla kuvatun mukaisesti ja kulloisenkin tilanteen edellyttämällä tavalla.

Neuvottelukunnan tavoitteena on kehittää suomalaista yhteiskuntaa yhä tasa-arvoisemmaksi ja ihmisarvoa kunnioittavammaksi. Toimintasuunnitelmaan kuuluvat kautta linjan lapsi- ja nuorisonäkökulma, seksuaali- ja sukupuolinäkökulma sekä vähemmistöjen oikeuksien huomioiminen. Erityistä huomiota kiinnitetään kielellisiin oikeuksiin ja vammaisten henkilöiden oikeuksiin. Neuvottelukunta pitää tärkeänä maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksien edistämistä, ympäristöoikeuksien toteutumista sekä tutkimuksen edistämistä. Työssä otetaan huomioon kansainvälisen yhteistyön ja vertailun mahdollisuudet.

Kansalaisyhteiskunnan painoarvon ja monimuotoisuuden vuoksi neuvottelukunnan työssä pyritään korostamaan kansalaisyhteiskunnan mahdollisimman laajaa osallistumista sekä erilaisien näkemysten esille tuomista. On tärkeää, että järjestöjä kiinnostavia asioita voidaan edistää KANEn sisällä järjestövetoisesti, virkamiesvetoisuutta välttäen. Tämä lisää myös järjestöjen keskinäistä verkostoitumista.

Neuvottelukunnan tavoitteiden toteuttaminen vaatii toiminnan avoimuutta, verkostoitumista ja verkon hyödyntämistä. Resurssien tehokasta hyödyntämistä tukevat ad hoc -tyyppisen työkentelyn lisääminen ja temaattinen lähestymistapa asioihin.

Edellisen KANEn (2007–2011) suositukset sisältävä testamentti on otettu huomioon neuvottelukunnan toimintaa suunniteltaessa. Dokumentti on toimintasuunnitelman liitteenä 1.

Käsillä olevan KANEn toimintasuunnitelman suunnittelu vuosille 2012–2016 aloitettiin pienryhmäideoinnilla neuvottelukunnan ensimmäisessä kokouksessa 24.8.2012. Toimintasuunnitelmaluonnos oli käsiteltävänä neuvottelukunnan toisessa kokouksessa 5.12.2012 sekä kommentoitavana 28.11.2012–15.1.2013 välisenä aikana Otakantaa.fi- verkkopalvelussa. Kommenteista on julkaistu yhteenveto. Toimintasuunnitelma hyväksyttiin KANEn kokouksessa 1.3.2013.

Sammandrag

Statsrådet har tillsatt en ny delegation för medborgarsamhällspolitik för mandatperioden 20.6.2012–19.6.2016. Bestämmelser om delegationens verksamhet finns i statsrådets förordning om en delegation för medborgarsamhällspolitik (269/2007). Delegationens syfte är att främja samarbetet mellan medborgarsamhället och myndigheterna.

Delegationens vision är:

”Finland har ett inspirerande medborgarsamhälle med inflytande.”

Syftet med delegationens verksamhetsplan för åren 2012–2016 är att stöda förverkligandet av denna vision. Det viktigaste målet för verksamheten är att stärka medborgarsamhällets roll i framtiden. Det behövs åtgärder för att

- 1) stärka medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar
- 2) främja deltagande och god förvaltning
- 3) lyfta fram organisationers röst vid kommunreformen.

Delegationens verksamhetsplan har utformats kring dessa tre huvudteman. Varje huvudtema står i nära samband med regeringsprogrammet. De centrala målen som hänför sig till de ovan nämnda temana och sätten att förverkliga dem har definierats skilt. Delegationen följer även ge-

nomförandet av andra åtgärder enligt vad som anges nedan och enligt den rådande situationen.

Delegationen har som mål att utveckla det finländska samhället så att det blir mer jämlikt och har större respekt för människovärde. I verksam-

hetsplanen beaktas såväl barn- och ungdomsperspektivet som sexual- och könsperspektivet samt minoriteternas rättigheter. Särskild uppmärksamhet fåsts vid de språkliga rättigheterna och rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Delegationen anser det vara viktigt att invandrares möjligheter att delta främjas, miljörättigheterna förverkligas och forskningsarbetet stöds. I arbetet beaktas möjligheterna till internationellt samarbete och internationella jämförelser.

På grund av medborgarsamhällets vikt och mångfald betonar delegationen i sitt arbete att medborgarsamhällets deltagande ska vara så omfattande som möjligt och att olika åsikter ska lyftas fram. Det är viktigt att organisationerna själva i stället för tjänstemän kan främja ärenden som intresserar dem inom delegationen. Detta främjar också ömsesidigt nätverkande mellan organisationerna.

För att delegationen kan nå sina mål behövs det öppenhet i verksamheten, nätverkande och utnyttjande av nätverket. För att stöda ett effektivt utnyttjande av resurserna bör användning av ad hoc-arbete ökas och ärenden indelas tematiskt.

Rekommendationerna av den föregående delegationen (2007–2011) har beaktats vid planeringen av den nya delegationens verksamhet. Rekommendationerna ingår i bilaga 1.

Planeringen av denna verksamhetsplan för åren 2012–2016 inleddes genom brainstorming i smågrupper vid delegationens första sammanträde den 24 augusti 2012. Utkastet till verksamhetsplanen behandlades vid delegationens andra sammanträde den 5 december 2012, och utkastet kunde kommenteras på diskussionsforumet Dinåsi.fi under perioden 28.11.2012–15.1.2013. Ett sammandrag av kommentarerna har publicerats. Beslut om godkännandet av verksamhetsplanen fattas vid delegationens sammanträde den 1 mars 2013.

Summary

The Government has set up a new Advisory Board on Civil Society Policy for the term between 20 June 2012 and 19 June 2016. Provisions on the activities of the Advisory Board are laid down in the Government Decree on the Advisory Board on Civil Society Policy (269/2007). The purpose of the Advisory Board is to promote cooperation between the civil society and the authorities.

The vision of the Advisory Board is:

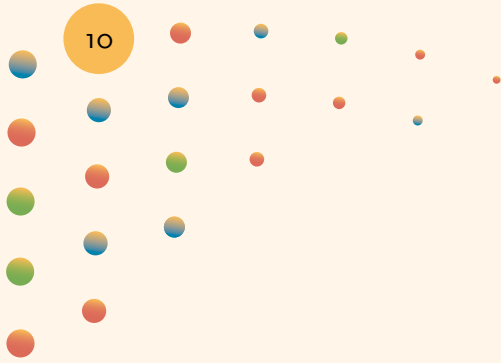
“Finland has an inspiring civil society with influence.”

The action plan for the years 2012–2016 strives to support the realisation of this vision. Strengthening the role of the civil society in the future is the most important goal of the Advisory Board’s activities. In order to achieve this goal, the following are needed:

- 1) measures strengthening the operational preconditions of the civil society
- 2) measures promoting participation and good governance
- 3) measures bringing out the voice of NGOs in the reform in local government structures.

The action plan for the Advisory Board is organised around these three main themes. Each of the main themes is closely connected to the Government Programme. The key objectives related to the above-mentioned themes and the

ways to realise them have been determined separately. In addition to these, the Advisory Board also monitors the implementation of other measures as described below and as required by the situation at hand.

The aim of the Advisory Board is to develop the Finnish society towards being more equal and more respecting of human dignity. The perspective of children and young people, sexual and gender perspective, as well as the rights of minorities have been taken into consideration throughout the action plan. Special emphasis is placed upon the linguistic rights and the rights of persons with disabilities. The Advisory Board considers it important that immigrants' opportunities for participation be promoted, environmental rights be realised and research activities be supported. Opportunities for international cooperation and comparison are taken into account in the work.

Due to the importance and diversity of the civil society, the Advisory Board strives in its work to emphasise that the participation of the civil society shall be as extensive as possible and that different views shall be brought out. It is important that matters that NGOs are interested in can be promoted within the Advisory Board so that the NGOs themselves are in charge of the activities instead of public officials. This is also conducive to promoting mutual networking of the NGOs.

In order to achieve the objectives of the Advisory Board, openness in its activities, networking and utilisation of the network are required. The effective utilisation of the resources is supported by an increased use of ad hoc type work and a thematic approach to matters.

The recommendations of the previous Advisory Board (2007–2011) have been taken into account when planning the activities of the new Advisory Board. The recommendations are in Appendix 1 of this action plan.

The planning of the action plan for the years 2012–2016 was started as small group brainstorming in the first meeting of the Advisory Board on 24 August 2012. The draft action plan was handled in the second meeting of the Advisory Board on 5 December 2012, and the draft could be commented on in the discussion forum Otakantaa.fi between 28 November 2012 and 15 January 2013. A summary of the received comments has been published. The action plan was approved by the Advisory Board on 1 March 2013.

1 Neuvottelukunnan tehtävä

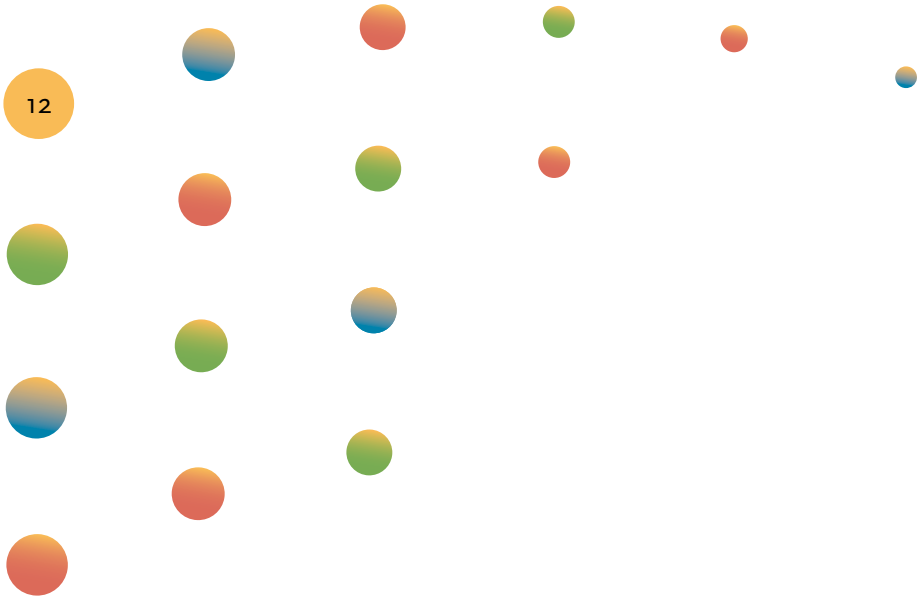
Valtioneuvosto on asettanut kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) toimikaudeksi 20.6.2012–19.6.2016. Neuvottelukunnan toiminnasta säädetään valtioneuvoston

asetuksessa kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta (269/2007). Neuvottelukunnan tarkoituksena on kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) edistää yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten kesken;
- 2) seurata kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön muutoksia sekä tähän liittyen Euroopan unionin ja kansainvälistä kehitystä;
- 3) tehdä aloitteita, esityksiä ja antaa lausuntoja kansalaisyhteiskuntapolitiikan kannalta tärkeiden osa-alueiden kehittämiseksi;
- 4) arvioida ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioita ja kansalaisten kuulemiskäytäntöjä;
- 5) seurata kansalaisjärjestöjä koskevien julkisen vallan päätösten johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä tehdä aloitteita niiden kehittämiseksi;
- 6) tehdä aloitteita Suomen kansalliselle ja kansainväliselle kansalaisjärjestöjä koskevalle toimintalinjalle;
- 7) käynnistää selvitys-, tutkimus- ja kehittämishankkeita, edistää tutkimustoimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä sekä tiedottaa hankkeiden ja tutkimusten tuloksista.

12

2 Neuvottelukunnan kokoonpano ja organisoituminen

Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 19 muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta on henkilökohtainen varajäsen.

Neuvottelukunta koostuu kansalaisyhteiskunnan, tutkimuksen, ministeriöiden ja kuntien edustajista. Neuvottelukunta toimii oikeusministeriön alaisuudessa. Jäsenluettelo löytyy käsilä olevan toimintasuunnitelman luvusta 5.

Ministeriöistä neuvottelukuntaan kuuluvat: ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, ope- tus- ja kulttuuriministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeino- ministeriö, valtiovarainministeriö ja ympäris- töministeriö.

Kansalaisyhteiskuntaa neuvottelukunnassa edus- tavat keskeiset liikunta- ja urheilujärjestöt, lapsi- ja nuorisojärjestöt, sivistys- ja kulttuurijärjes- töt, sosiaali- ja terveysjärjestöt, ympäristö- ja asu- kasjärjestöt, ihmisoikeus- ja tasa-arvojärjestöt, vähemmistö- ja maahanmuuttajajärjestöt sekä yrittäjäjärjestöt, joista kustakin on yksi edustaja.

Lisäksi neuvottelukunnassa on yksi vapaan kan- salaistoiminnan edustaja, yksi kansalaisyhteis- kunnan tutkimuksen edustaja ja yksi Suomen Kuntaliiton edustaja.

Järjestöjen osallisuutta neuvottelukunnassa on haluttu vahvistaa muuttamalla neuvottelu- kunnan asetuksen 3 § niin, että järjestöedus- tajiin määrää neuvottelukunnassa on lisätty. Asetusmuutos tuli voimaan 1.1.2012.

Järjestöjen osallisuutta neuvottelukunnassa on haluttu vahvistaa myös nimeämällä neuvotte- lukunnan varsinaiset ja varajäsenet osittain eri järjestöistä ja antamalla varajäsenille tällöin ti- laisuus osallistua neuvottelukunnan kokouksiin puheoikeudella myös varsinaisten jäsenien olles- sa läsnä.

Kansalaisyhteiskunnan laajuuden ja monimuo- toisuuden vuoksi neuvottelukunta toivoo työnsä tueksi myös siihen kuulumattomien järjestöjen ja toimijoiden mielipiteitä. Neuvottelukunta kuulee kansalaisyhteiskuntaa työssään ja kutsuu kansa- laisyhteiskunnan edustajia ja asiantuntijoita työ- ryhmiinsä.

3 Neuvottelukunnan visio ja toimintasuunnitelma 2012–2016

KANEn visio on:

”Suomessa on inspiroiva ja vaikuttava kansalaisyhteiskunta.”

KANEn toimintasuunnitelma vuosille 2012–2016 pyrkii tukemaan vision toteutumista. Keskeistä toiminnassa on kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistaminen tulevaisuudessa.

Tarvitaan toimia, joilla

- 1) vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä
- 2) edistetään osallistumista ja hyvää hallintoa
- 3) tuodaan esille järjestöjen ääni kuntauudistuksessa.

KANEn toimintasuunnitelma jäsenyy näiden kolmen pääteeman alle. Jokaisella pääteemalla on vahva yhteys hallitusohjelmaan. Yllä mainittuihin teemoihin liittyvät keskeiset tavoitteet ja niiden toteutus on listattu erikseen. Niiden lisäksi KANE seuraa muiden toimenpiteiden toteutumista alla kuvatun mukaisesti ja kulloisenkin tilanteen edellyttämällä tavalla.

Neuvottelukunnan tavoitteena on kehittää suomalaista yhteiskuntaa yhä tasa-arvoisemmaksi ja ihmisarvoa kunnioittavammaksi. Toimintasuunnitelmaan kuuluvat kautta linjan lapsi- ja nuorisonäkökulma, seksuaali- ja sukupuolinäkökulma sekä vähemmistöjen oikeuksien huomioiminen. Erityistä huomiota kiinnitetään kielellisiin oikeuksiin ja vammaisten henkilöiden oikeuksiin. Neuvottelukunta pitää tärkeänä maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksien edistämistä, ympäristöoikeuksien toteutumista sekä tutkimuksen edistämistä. Työssä otetaan huomioon kansainvälisen yhteistyön ja vertailun mahdollisuudet.

Kansalaisyhteiskunnan painoarvon ja monimuotoisuuden vuoksi neuvottelukunnan työssä pyritään korostamaan kansalaisyhteiskunnan mahdollisimman laajaa osallistumista sekä erilaisten näkemysten esille tuomista. On tärkeää, että järjestöjä kiinnostavia asioita voidaan edistää KANEn sisällä järjestövetoisesti, virkamiesvetoisuutta välttäen. Tämä lisää myös järjestöjen keskinäistä verkostoitumista. Neuvottelukunnan tavoitteiden toteuttaminen vaatii toiminnan avoimuutta, verkostoitumista

ja verkon hyödyntämistä. Resurssien tehokasta hyödyntämistä tukevat ad hoc -tyyppisen työskentelyn lisääminen ja temaattinen lähestymistapa asioihin.

Edellisen KANEn (2007–2011) suositukset sisältävä testamentti on otettu huomioon neuvottelukunnan toimintaa suunniteltaessa. Dokumentti on toimintasuunnitelman liitteenä 1.

Käsillä olevan KANEn toimintasuunnitelman suunnittelu vuosille 2012–2016 aloitettiin pienryhmäideoinnilla neuvottelukunnan ensimmäisessä kokouksessa 24.8.2012. Toimintasuunnitelmaluonnos oli käsiteltävänä neuvottelukunnan toisessa kokouksessa 5.12.2012 sekä kommentoitavana 28.11.2012–15.1.2013 välisenä aikana Otakantaa.fi-verkkopalvelussa. Kommenteista on laadittu ja julkaistu yhteenveto. Toimintasuunnitelma hyväksyttiin KANEn kokouksessa 1.3.2013.

3.1 Teemat ja työryhmät

3.1.1 Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset

Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmassa linjataan, että ”kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä vapaaehtois- ja vertaistuen, auttamistyön ja erityispalvelujen tuottajina vahvistetaan, resurssointia parannetaan sekä varainhankintaa ja verovapautta selkeytetään” (2011, s. 24).

Järjestöjen taloudellisia toimintaedellytyksiä on aikaisemmin käsitelty laajasti Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa (2003–2007), valtioneuvoston periaatepäätöksessä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi (2007) sekä valtioneuvoston periaatepäätöksessä demokratian edistämisestä Suomessa (2010).

Edellisen toimikautensa aikana KANE työskenteli aktiivisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi. KANE käynnisti Yleishyödylliset palvelut -työryhmän, laati raportin järjestöjen kokemista palveluiden kilpailuttamiseen liittyvistä pulmista sekä selvityksen yleishyödyllisistä palveluista, valtiontuista ja järjestöistä. Yleishyödyllisyysteema vietiin hallituksen iltakoulun käsiteltäväksi 2009 ja KANE osallistui yleishyödyllisiä palveluja koskevan kansallisen strategian valmisteluun (KANEn loppuraportti 2011).

Tavoitteet ja toteutus

KANEn vision toteutumista tukevia keskeisiä toimenpiteitä ovat kansalaisyhteiskunnan yleisten toimintaedellytysten vahvistaminen ja kansalaisjärjestöjen aseman tukeminen palveluntuottajina. Taustalla vaikuttavat mm. EU-sääntely, rahoituskanavien monimuotoistuminen sekä kansalaisjärjestöjen roolin muuttuminen. Samaan aikaan vapaamuotoisen kansalaistoiminnan kasvaminen haastaa ajattelemaan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä laa-

jemmasta näkökulmasta. Kaiken kaikkiaan hallitusohjelma antaa hyvät puitteet vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Monien KANEn toimintasuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää kansalaisyhteiskunnan tietopohjan vahvistamista. KANE mm. edistää kansalaisyhteiskunnan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen perustamista. Verkostomaisesti toimivan keskuksen tavoite on alan tutkimuksen ja kehittämisen koordinointi, konkreettisten ehdotusten innovointi ja uuden korkeatasoisen tieteellisen tiedon tuottaminen.

Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten vahvistamiseksi KANE perustaa työryhmät

- 1) Seuraamaan ja tekemään esityksiä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten vahvistamiseksi, mm. arvioimalla seuraavien julkaisujen vaikutuksia: Aaro Harju ja Jorma Niemelä: Järjestöjen taloudelliset toimintaedellykset. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 2/2011 sekä Leo Stranius ja Lasse Laaksonen: Verkkovaikuttamista 2010-luvulla. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 1/2011.

Työryhmä lisäselvittää järjestöjen toimintaedellytysten tilaa kokoamalla yhteen edustavia esimerkkejä viime vuosien oikeustapauksista, komissioon tehdyistä kanteluista, viranomaiskäytännöistä ja vastaavista, jotka hankaloittavat tai saattavat tulevaisuudessa hankaloittaa kansalaistoimintaa.

- 2) Pohtimaan rahankeräyslain uudistamista ja joukkorahoituksen mahdollisuuksia Suomessa. Esimerkiksi pienten ja vapaaehtois pohjalta toimivien järjestöjen ja toimintaryhmien toiminnan edellytyksiä olisi vahvistettava, mm. byrokratiaa kohtuullistamalla.

Lisäksi neuvottelukunta nimeää raportit seuraamaan seuraavia toimenpidekokonaisuuksia.

Järjestöjen verotus

Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa linjataan, että järjestöjen verotusta selkeytetään. Valtionvarainministeriö on katsonut, että järjestöjä koskevassa verotuskysymyksessä ei voida edetä ennen kuin EU-komissio on antanut päätöksensä sille syyskuussa 2009 tehtyyn kanteluun yleishyödyllisten yhteisöjen (yhdistysten ja säätiöiden) verotuksen kautta annettavista valtiontuista. KANE seuraa tilannetta.

Hankintalain uudistus ja SGEI-palvelut

Sosiaali- ja terveysministeriössä toimii vuonna 2011–2013 työryhmä, jonka tehtävänä on selkeyttää järjestöjen asemaa sosiaali- ja terveysalan toimijoina sekä palvelujen tuottajina. Työryhmän tehtävänä on ehdottaa ratkaisuja järjestöjen harjoittaman palvelutuotannon kehittämiseksi sekä järjestöjen hankkiman asiantuntijuuden turvaamiseksi. KANElla on edustaja työryhmässä.

Yhteiskunnalliset yritykset

Työ- ja elinkeinoministeriö jatkaa yhteiskunnallisten yritysten liiketoimintamallin eteenpäin viemistä osana hyvinvointialan työ- ja elinkeinopoliittinen kehittäminen (HYVÄ) -hanketta. TEM on myös mukana rahoittamassa yhteiskunnallisten yritysten merkin perustamista, jonka kehittämisestä ja myöntämisestä vastaa Suomalaisen Työn Liitto. KANE seuraa tilannetta.

Säätiölain uudistus

KANE seuraa säätiölain uudistustyötä. KANELLA on edustaja säätiölain uudistamistyön seurantar ryhmässä.

Vapaaehtoistoiminta

KANE seuraa vapaaehtoistoiminnan ja vertaistyön statuksen kehittämistä (vrt. Euroopan vapaaehtoistoiminnan toimenpideohjelma: Policy Agenda for Volunteering in Europe).

3.1.2 Hyvä hallinto ja osallistuminen

Julkisen vallan velvollisuutena on perustuslain (14.3§) mukaan ”[...] edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon”. Myös kansainvälisissä sopimuksissa säädetään poliittisista oikeuksista ja osallistumisoikeuksista.

Pääministeri Kataisen hallitusohjelmassa (2011, s. 24) todetaan seuraavasti: ”Äänestysaktiivisuutta ja kansalaisvaikuttamista kehitetään kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman, demokratian edistämistä koskevan periaatepäätöksen ja valmisteltavan demokratiapoliittisen selonteon pohjalta. Käynnistetään systemaattinen ja pitkäjänteinen demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kehityksen seuranta.”

Valtioneuvosto pyrkii kuluvaan hallituskauden aikana vahvistamaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta ja edistämään valmistelun avoimuutta mm. valmistelemalla demokratiapoliittisen selonteon, kehittämällä säädösvalmisteluprosessia ja liittymällä kansainväliseen Open Government Partnership (OGP) -aloitteeseen.

Demokratiapoliitiikan valmistelu

Demokratiapoliittisen selonteon tavoitteena on vahvistaa pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja sitoutunutta demokratian edistämistä kaikilla hallinnon tasoilla. Selonteossa asetetaan demokratiapoliitiikan tavoitteita ja tarkastellaan aikaisempien tavoitteiden toteutumista sekä osallistumismahdollisuuksien ja yhdenvertaisen osallistumisen kehitystä viimeisen runsaan kymmenen vuoden aikana.

Selonteon pääasialliset teemat ovat hallinnon avoimuus, vuorovaikutus, osallisuus ja yhdenvertaisuus. Teemojen alla käsitellään monia de-

mokratian kannalta tärkeitä osa-alueita, kuten aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista ja uusia osallistumisen muotoja. Selonteon tavoitteena on myös kiinnittää huomiota sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen osallisuuden näkökulmasta. Erityisesti esiin on nostettu maahanmuuttajien ja vähemmistöryhmien asemaa koskevia kysymyksiä silloin, kun ne liittyvät yhdenvertaiseen osallistumiseen. Selonteko on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2014.

Kansalaisyhteiskunnan ja hallinnon välinen vuorovaikutus

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä demokratian edistämiseksi Suomessa (2010) linjataan, että kullakin ministeriöllä tulee olla voimassa oleva kansalaisyhteiskuntastrategia. Periaatepäätöksessä on kirjaus myös järjestöjen ja hallinnon kumppanuusmallien edistämistä mm. järjestöjen ja kuntien välillä. Demokratia-poliittisessa selonteossa tarkastellaan ministeriöiden kansalaisyhteiskuntastrategioiden toteutumista lakien ja hankkeiden valmistelussa.

Ainakin oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä sisäministeriö ovat laatineet kansalaisjärjestöstrategiat. Ulkoasiainministeriöllä on lisäksi yhtä politiikkasektoria koskeva Kehitysyhteistyöpoliittinen kansalaisjärjestölinjaus. Sosiaali- ja terveysministeriössä suunnitellaan strategian jatkoseurantaa ja työ- ja elinkeinoministeriössä

sekä puolustusministeriössä valmisteltiin kansalaisyhteiskuntastrategiaa vuoden 2012 aikana.

Myös kuntien tulisi osaltaan kartoittaa ja edistää kansalaisyhteiskuntalinjausten ja strategioiden laatimista.

Open Government Partnership (OGP) käynnistettiin 20.9.2011 YK:n yleiskokouksen yhteydessä New Yorkissa. Maailmalaajuisen OGP-aloitteen tavoitteena on läpinäkyvämmän, tuloksellisemman ja tilivelvollisemmän hallinnon kehittäminen. Tavoitteena on kehittää hallinnon ja kansalaisten välistä vuorovaikusta sekä edistää kansalaisten osallisuutta. Aloite tähtää konkreettisiin läpinäkyvyyttä, kansalaisten osallisuutta, korruption vastustamista ja uusien teknologioiden hyödyntämistä koskeviin sitoumuksiin osallistuvilta mailta. Suomi liittyi aloitteeseen keväällä 2013.

Tavoitteet ja toteutus

KANE työskenteli ensimmäisellä toimikaudellaan aktiivisesti kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistamiseksi hallinnon valmistelussa ja poliittisessa päätöksenteossa. KANE jatkaa tätä työtä uudella kaudella ottaen huomioon, että osallistumisen vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen liittyvät yhteen ja ovat keskeisiä haasteita suomalaisessa yhteiskunnassa. Erityisenä näkökulmana on me-hengen ja yhteisöllisyyden korostaminen sekä lasten ja nuorten

osallistumisen tukeminen. Neuvottelukunta tukee hallitusohjelmaankin kirjattua tavoitetta demokratiakasvatuksen edistämisestä kouluissa.

Neuvottelukunta työskentelee tiiviissä yhteistyössä ministeriöiden ja virastojen kanssa sen varmistamiseksi, että valtioneuvoston periaatepäätöksessä demokratian edistämisestä Suomessa sekä hallitusohjelmassa olevat kirjaukset etenevät.

Neuvottelukunta osallistuu demokratiapoliittisen selonteon prosessityöskentelyyn nostamalla esille kansalaisyhteiskunnan kannalta tärkeitä näkökulmia yhdenvertaisen osallistumisen lisäämiseksi ja vuoropuhelun edistämiseksi hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Osana työtä arvioidaan mm. ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioiden toteutumista sekä ministeriöiden ja kansalaisjärjestöjen vuorovaikutuksen ongelmakohtia.

Tavoitteiden saavuttamiseksi KANE:

- Perustaa Demokratiapoliittika-työryhmän, joka seuraa valtioneuvoston demokratian edistämistä Suomessa koskevan periaatepäätöksen toimeenpanoa ja hallitusohjelman demokratiakirjausten toteutumista.
- Työryhmä osallistuu demokratiapoliittisen selonteon prosessityöskentelyyn arvioimalla laajasti demokratiapoliittikan osa-alueita järjestöjen näkökulmasta.
- Työryhmä osallistuu EU:n kansalaisen teemavuoden 2013 toteutukseen soveltuvin osin ja seuraa kansainvälisen Open Government Partnership -aloitteen etenemistä ja Suomen osallistumista siihen.

Tavoitteet ja toteutus

KANE edistää lähidemokratian kehittämistä kuntauudistuksen yhteydessä ja parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä muuttuvassa palvelurakenteessa.

- Perustetaan KANEn kuntauudistusverkosto, joka tuottaa kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä kuntauudistuksen valmisteluun.
- Neuvottelukunnalla on asiantuntijajäsenyys valtiovarainministeriövetoisen kuntalain kokonaisuudistusta valmistelevan työryhmän demokratiajaostossa.
- KANEn asiantuntijajäsen kerää toimintansa tueksi kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä edellä mainitun verkoston kautta.

3.1.3 Kuntauudistus

Hallitusohjelmassa linjataan, että hallituskauden aikana tehdään kuntauudistus. Kuntauudistuksen myötä myös sosiaali- ja terveydenhuollon lain-säädännön rakenteellinen kokonaisuudistus on tullut ajankohtaiseksi.

Kuntalain kokonaisuudistusta valmistelemaan on asetettu parlamentaarinen työryhmä, työvaliokunta sekä valmistelujaostoja (toimielimet ja johtaminen -jaosto, demokratiajaosto, talousjaosto, kunnat ja markkinat -jaosto). Lähi-demokratian vahvistamista pohditaan kuntalaki -työryhmän demokratiajaostossa. Jaoston tehtävänä on valmistella erityisesti edustuksellista demokratiaa sekä asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia koskevia ehdotuksia.

Kuntauudistuksella ja kuntalain kokonaisuudistuksella voi olla merkittäviä vaikutuksia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiin sekä lähidemokratian että hyvinvointirakenteiden osalta. Julkisessa keskustelussa on pohdittu kuntajaon uudistuksen yhteydessä kansalaisten demokratia-oikeuksien ja vaikuttamismahdollisuuksien tulevaisuutta. Kuntien muuttuva palvelurakennetarjonta ja -politiikka vaikuttavat myös kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristöön. Tuetaan kansalaisten oikeutta terveelliseen elinympäristöön ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

4 Neuvottelukunnan työskentely

Toimikautensa ensimmäisessä kokouksessa 24.8.2012 sovittiin, että neuvottelukunta koostuu neljä kertaa vuodessa. Osa neuvottelukunnan valmistelutyöstä tapahtuu määräajaksi perustettavissa työryhmissä ja verkostoissa.

Neuvottelukunnalla ei ole päätoimista sihteeristöä vaan sihteeristönä toimii oikeusministeriön Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö (DKY).

Neuvottelukunnan työtä ohjaa toimintasuunnitelma. Myös uusia, neuvottelukunnan kannalta tärkeitä asioita voidaan ottaa käsittelyyn. Puheenjohtajat laativat vuosittaisen katsauksen kansalaisyhteiskunnan tilaan ja KANEn toimintaan. Neuvottelukunta raportoi työstään toimikautensa lopussa.

Neuvottelukunnan kielinä ovat suomi ja ruotsi. Kielilain 28 §:n mukaan ”Valtioneuvoston sekä valtion komitean, toimikunnan, työryhmän ja vastaavan toimielimen jäsenellä samoin kuin kaksikielisen kunnan toimielimen jäsenellä on oikeus käyttää suomea tai ruotsia kokouksessa sekä pöytäkirjaan tai mietintöön liitettävässä kirjallisessa lausunnossa tai mielipiteessä.”

Oikeusministeriön neuvottelukunnat -momentilta maksetaan neuvottelukunnan toiminnasta koituvia kuluja, kuten esimerkiksi matka-, tarjoilu- ja seminaarikuluja. Muista kustannuksista sovitaan tapauskohtaisesti. Kuluihin tulee olla sihteeristön hyväksyntä.

4.1 Työmuodot

KANEn yhteyteen perustetaan eräitä määräaikaisia työryhmiä, joihin asiasta kiinnostuneet ovat voineet ilmoittautua. Lisäksi neuvottelukunta voi kutsua työryhmiin ulkopuolisia jäseniä tai asiantuntijoita. Erikseen määritellyissä, seurantaan liittyvissä asioissa voidaan valita neuvottelukunnasta raportoijia. Työryhmien kokoonpanotiedot ja raportoijat ovat nähtävissä KANesta kertovilla verkkosivuilla.

Neuvottelukunnan jäsenet voivat myös valmistella asioita verkostoissa ja ryhmissä. KANen nimissä (työryhmissä, verkostoissa tai muissa ryhmittymissä) tehtyt valmistelut ja tuotokset tulee hyväksyttävä neuvottelukunnalla. Tuloksista tulee raportoida neuvottelukunnalle sovittuna määräaikana.

Etäosallistumista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan mm. työryhmä- ja verkostotyökentelyssä.

Työvaliokunta

Työvaliokunta valmistelee KANEn kokouksia sekä toteuttaa neuvottelukunnan sille vastuutamia valmistelutehtäviä. Työvaliokunta koontuu ennen neuvottelukunnan kokouksia sekä lisäksi tarvittaessa kokousten välillä. Työvaliokunnan toimikausi on neuvottelukunnan toimikauden pituinen.

4.2 Neuvottelukunnan viestintä

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta toimii toimeksiantonsa mukaisesti vuorovaikutusfoorumina julkisen hallinnon, kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän sekä kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen välillä. Neuvottelukunnan tavoitteena on vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja tiivistää yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Neuvottelukunnan viestintä tekee tunnetuksi kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä valmistelu- ja päätöksentekovaiheessa. Neuvottelukunta tuo julkiseen keskusteluun aiheita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja sille tärkeistä aiheista ja asioista. Se tekee avauksia julkiselle keskuste-

lulle mm. tutkimusten, selvitysten, poleemisten kirjoitusten ja sosiaalisen median kautta.

Viestinnän kohderyhmät

Neuvottelukunnan viestinnän pääkohderyhminä ovat neuvottelukunnan jäsenten sekä työryhmien lisäksi mm. julkinen valta, kansalaisjärjestöt, koulut, korkeakoulut, tutkimuslaitokset sekä kansalaiset.

Viestinnässä tärkeitä on oikea-aikaisuus, kuuleminen ja vuoropuhelu. Neuvottelukunnan sihteeristöllä on viestinnän koordinoituvastuu yhteistyössä työvaliokunnan kanssa.

Neuvottelukunnan neljä kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan järjestettävät kokoukset ovat tärkeitä vuorovaikutuksen foorumeja. Työryhmät kokoontuvat erikseen sovitusti ja niiden työ pohjautuu neuvottelukunnan hyväksymiin työsuunnitelmiin. Työsuunnitelmien yhteensovittamisesta vastaa työvaliokunta.

Foorumit ja tilaisuudet

Neuvottelukunta järjestää seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja kuulemisia toimintansa piiristä tulevista ajankohtaisista asioista ja hankkeista. Kansalaisyhteiskuntafoorumi -konseptin jatkosta päätetään myöhemmin. Neuvottelukunnan mediaseuranta tapahtuu osana oikeusministeriön viestintäyksikön lehdistöseurantaa.

Mediaviestintä, graafinen ilme ja tietojen julkisuus

Neuvottelukunta käyttää virallisissa asioissa (mm. lehdistötiedotteet) myös oikeusministeriön viestintäyksikön osaamista ja tiedotuskanavia.

Neuvottelukuntaan liittyvät viralliset asiat diarioidaan oikeusministeriön Oskari -asiakirjahallintajärjestelmään, josta ne siirtyvät valtionhallinnon julkiseen sähköiseen hankerekisteri Hareen: KANEn diaarinumero Haressa on OM005:00/2012. Arkistoinnissa noudatetaan soveltuvaa arkistonmuodostamissuunnitelmaa.

Neuvottelukunnalla on oma graafinen logo, jota voidaan käyttää asiakirjoissa, esitteissä ja muussa materiaalissa. Neuvottelukunnan viralliset julkaisut julkaistaan oikeusministeriön julkaisusarjoissa.

Mediaviestinnän virallisina kielinä ovat suomi ja ruotsi. Tarpeen mukaan neuvottelukunta viestii myös muilla kielillä, kuten englanniksi.

Verkkoviestintä ja -näkyvyys

Neuvottelukunnan sähköisen viestinnän kanavia ovat verkkosivustot www.om.fi ja www.otakantaa.fi. Neuvottelukunnan kotisivut sijaitsevat oikeusministeriön ylläpitämässä www.om.fi:ssä. Sivuilla julkaistaan hankerekisteriä hyödyntäen tietoa neuvottelukunnan ajankohtaisista asioista, kokoonpanosta, päätöksistä ja esityksistä.

Neuvottelukunnan toiminnan vuorovaikutusmahdollisuuksia parannetaan Otakantaa.fi:ssä avatussa KANE -hankkeessa. Palvelussa on mahdollista järjestää informoinnin lisäksi keskustelua, kyselyjä, äänestyksiä ja tulevaisuudessa avata yhdessä kirjoitettavia dokumentteja. Lisäksi palvelu tarjoaa kokousilmoitusten ja kokousmuistiotien julkaisemista esimerkiksi neuvottelukunnan työryhmien käyttöön. Neuvottelukunnan työn käynnistyttyä sovitaan tarvelähtöisesti Otakantaa.fi-palvelun käytöstä.

Muita sosiaalisen median palveluja ja kanavia neuvottelukunta käyttää tarvittaessa. Keväällä

2013 tehtävän viestintäkyselyn ja haastattelujen kautta kartoitetaan neuvottelukunnan viestinnällisiä tarpeita ja toiveita sekä pyritään näiden pohjalta löytämään sen tarpeisiin sopivia kanavia.

Sähköpostiviestintä

Neuvottelukunnan sihteeristö hallinnoi sähköpostiosoitteita kane.om@om.fi ja kansalaisyhteiskuntafoorumi.om@om.fi.

[Kane.om@om.fi:n](mailto:kane.om@om.fi) kautta lähetetään suoraan neuvottelukuntaan liittyvää tietoa. Sähköpostiviesteille perustetaan sähköpostiryhmä, joka mahdollistaa viestien kulun eri jäsenien välillä. [Kansalaisyhteiskuntafoorumi.om@om.fi](mailto:kansalaisyhteiskuntafoorumi.om@om.fi) koostuu sellaisista järjestöistä ja yksittäisistä henkilöistä, jotka ovat yhteystietonsa luovuttaneet sähköpostilistalle. Tarkoituksena on, että sähköpostilistalla olevat henkilöt tiedottavat tarpeen mukaan omalle jäsenistölleen, organisaatiolleen ja alaorganisaatioilleen.

5 Neuvottelukunnan kokoonpano 2012–2016

Valtioneuvosto on asettanut kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) toimikaudeksi 20.6.2012–19.6.2016.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja:

puheenjohtaja **Hanna-Mari Manninen**,
Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry

Varapuheenjohtaja:

pääsihteeri **Vertti Kiukas**,
SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry

Jäsenet

(henkilökohtainen varajäsen suluissa):

yksikön päällikkö **Pirkko-Liisa Kyöstiä**,
kansalaisjärjestöyksikkö, ulkoasiainministeriö
(apulaisosastopäällikkö **Jari Sinkari**, viestintä-
ja kulttuuriosasto, ulkoasiainministeriö)

johtaja **Johanna Suurpää**, demokratia-,
kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö, oikeus-
ministeriö
(lainsäädäntöneuvos **Jyrki Jauhiainen**,
lainvalmisteluosasto, oikeusministeriö)

kulttuuriasianneuvos **Esa Pirnes**, kulttuuri-,
liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto, opetus- ja
kulttuuriministeriö
(opetusneuvos **Armi Mikkola**, korkeakoulu- ja
tiedepolitiikan osasto, opetus- ja kulttuuri-
ministeriö)

päällikkö **Tarja Mankkinen**, sisäisen turvalli-
suuden sihteeristö, sisäasiainministeriö
(ylitarkastaja **Peter Kariuki**, oikeusyksikkö,
sisäasiainministeriö)

johtaja **Kari Ilmonen**, hyvinvoinnin ja
terveyden edistämisen osasto, sosiaali- ja
terveysministeriö
(ylitarkastaja **Markus Seppelin**, hallinto- ja
suunnitteluosasto, sosiaali- ja terveys-
ministeriö)

työmarkkinaneuvos **Päivi Järvinen**, tieto-
osasto, tutkimus- ja ennakkointiryhmä, työ- ja
elinkeinoministeriö
(neuvotteleva virkamies **Seppo Kangaspunta**,
tieto-osasto, tutkimus- ja ennakkointiryhmä,
työ- ja elinkeinoministeriö)

finanssineuvos **Marja Granlund**, henkilöstö- ja hallintopolitiikan osasto, valtiovarainministeriö (neuvotteleva virkamies **Inga Nyholm**, kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö)

lainsäädäntöjohtaja **Riitta Rönn**, kansliapäällikön esikunta, ympäristöministeriö (lainsäädäntöneuvos **Marja Mäntynen**, rakennetun ympäristön osasto, ympäristöministeriö)

erityisasiantuntija **Päivi Kurikka**, kuntakehitys- ja tutkimus, Suomen Kuntaliitto ry (johtava lakimies **Heikki Harjula**, lakiasiat, Suomen Kuntaliitto ry)

dosentti **Pertti Lappalainen**, kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma, Jyväskylän yliopisto (rehtori **Jorma Niemelä**, Diakonia-ammattikorkeakoulu Diak)

johtaja **Rauno Vanhanen**, Suomen Yrittäjät ry (viestintäpäällikkö **Johanna Sipola**, Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA ry)

pääsihteeri **Teemu Japissou**, Valtakunnallinen Liikunta- ja Urheiluorganisaatio Valo ry (pääsihteeri **Janne Ollikainen**, Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry)

ohjelmajohtaja **Hanna Heinonen**, Lastensuojelun Keskusliitto ry (toiminnanjohtaja **Tuija Sivonen**, Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry)

toiminnanjohtaja **Sari Aalto-Matturi**, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry (pääsihteeri **Sakari Karjalainen**, Suomen Syöpäyhdistys - Cancerföreningen i Finland ry)

toimitusjohtaja **Stefan Mutanen**, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland rf (rehtori **Björn Wallén**, Svenska studieccentralen)

liittovaltuuston puheenjohtaja **Tuire Laurinolli**, Suomen luonnonsuojeluliitto ry (pääsihteeri **Pentti Lemmetyinen**, Suomen Setlementtiliitto ry)

hallituksen varajäsen **Milja Saari**, Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry (järjestöjohtaja **Merja Heikkonen**, Näkövammaisten Keskusliitto ry)

hallituksen jäsen **Juha-Pekka Hippi**, SETA ry (varapuheenjohtaja **Abdirahim Hussein**, Pääkaupunkiseudun monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry)

HM **Leo Stranius**, vapaan kansalaistoiminnan edustaja (VTK **Erkki Perälä**, vapaan kansalaistoiminnan edustaja)

Sihteeristö:

pääsihteeri **Maria Wakeham-Hartonen**, demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö, oikeusministeriö

6 Työryhmät, verkostot ja raportioijat 2012–2016

Työvaliokunta

Puheenjohtaja:

puheenjohtaja **Hanna-Mari Manninen**
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry

Jäsenet:

pääsihteeri **Vertti Kiukas**
SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry

pääsihteeri **Teemu Japison**
Valtakunnallinen Liikunta- ja Urheilu-
organisaatio Valo ry

Sihteerit:

pääsihteeri, suunnittelija **Maria Wakeham-
Hartonen**
demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden
yksikkö, oikeusministeriö

erikoissuunnittelija **Niklas Wilhelmsson**
demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden
yksikkö, oikeusministeriö

Työryhmät ja verkostot

Demokratiapolitiikka -työryhmä

Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten
vahvistaminen -työryhmä

Rahankeräyslain uudistaminen ja joukkora-
hoituksen mahdollisuudet - ad hoc -työryhmä

KANEn kuntauudistusverkosto

Raportointiteemat

Järjestöjen verotus

Hankintalain uudistus

SGEI-palvelujen kehittäminen

Yhteiskunnallisten yritysten liiketoiminta-
mallin edistäminen

Säätiölain uudistaminen

Vapaaehtoistoiminnan statuksen kehittäminen

Työryhmien kokoonpanot ja raportioijat löytyvät oikeusministeriön verkkosivuilta osoitteesta www.oikeusministerio.fi > neuvottelu- ja lautakunnat > kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta

7 Lähteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1093/2011/EU.
Annettu 21.11.2012 Euroopan kansalaisten teemavuodesta (2013).

Harju, A. & Niemelä, J. Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset.
Oikeusministeriön julkaisu 2/2011.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan loppuraportti. 2007–2011.
Oikeusministeriön julkaisu 52/2011.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman loppuraportti. OMTH 2007:20.

Laaksonen, L. & Stranius, L. Verkkovaikuttamista 2010-luvulla. Selvitys verkossa
pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta.
Oikeusministeriön julkaisu 1/2011.

Oikeusministeriön kansalaisyhteiskuntalinjaus.
Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 33/2012.

Open Government Partnership (OPG).
http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20120614Suomil/name.jsp

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma (22.6.2011).

Suunnitelumalli kansalaisjärjestöstrategian laatimista varten.
Valtiovarainministeriö 39/2008.

Valtioneuvoston asetus kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta. Vnp 269/2007.

Valtioneuvoston asetus kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta annetun
valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta 1285/2011.

Valtioneuvoston periaatepäätös demokratian edistämisestä Suomessa.
Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 17/2010.

Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämisestä.
Oikeusministeriön julkaisuja 1/2007.

Liite 1

KANEn (2007–2011) testamentti

Lähde: Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan loppuraportti. 2007–2011 (s 16-18)

Königstedtin kartanossa 31.8.2011 pidetyssä KANEn viimeisessä kokouksessa laadittiin testamentti seuraavan neuvottelukunnan ohjenuoraksi ja työn käynnistämisen avuksi. Tavoitteena oli neuvottelukunnan ensimmäisen kauden aikana kertyneiden kokemusten perusteella tehdä ehdotuksia siitä mihin asioihin uuden KANEn voisi olla hyödyllistä tarttua, minkälaisilla välineillä ja keinoilla neuvottelukunnan asiaa voisi viedä eteenpäin.

Kokouksessa pohdittiin sekä pienryhmissä että yleis-keskustelussa seuraavia kysymyksiä: Mitkä ovat sellaisia hallitusohjelman teemoja ja kirjauksia joiden toteuttamista KANEn tulisi erityisesti seurata ja edistää? Mitkä ovat sellaisia ensimmäiseltä kaudelta periytyviä keskeneräisiä asioita, joiden nostaminen myös seuraavan KANEn asialistalle nähdään tärkeäksi? Minkälaisin välinein ja keinoin neuvottelukunta voisi tavoitteitaan edistää? Mitä sudenkuoppia neuvottelukunnan kannattaa välttää?

Useampi pienryhmä toi esiin yleisenä huomionaan esiin, että KANEn toimintaan toivotaan tarkempaa fokusointia ja pidetään tärkeänä nostaa valikoidusti esille asioita jotka yhdistävät koko järjestökenttää. Toisaalta käytyjen keskusteluiden perusteella huo-

mattiin, että KANEn tehtäväkenttä vaikuttaa lähes väistämättä melko laajalta.

Hallitusohjelma

Hallitusohjelmasta nostettiin esiin KANEn toiminnan ja tavoitteiden kannalta kolme keskeistä politiikkakokonaisuutta

- Köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisy.
KANEn viesti tulisi saada esille köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemisen toimintakokonaisuuteen
- Demokratia- ja yhdenvertaisuusasiat.
KANEn kannattaa osallistua oikeusministeriön demokratia- ja yhdenvertaisuusasioiden kehittämiseen sekä demokratiapoliittisen selonteon valmisteluun.
- Hallituksen lainsäädäntöohjelma ja Paremmän sääntelyn -ohjelma.
KANE tulisi seurata ja käsitellä em. ohjelmien etenemistä.

Kuntalain kokonaisuudistus

On tärkeää että järjestöjen näkemykset ovat mukana kuntalain kokonaisuudistuksessa. KANE seuraa kuntalainkokonaisuudistusta.

Yleishyödylliset palvelut

KANEn tulisi seurata ja viedä eteenpäin järjestöjen palvelutuotantoon vaikuttavia toimia. Erityisesti julkisten hankintojen kilpailuttamiseen ja kilpailuneutraliteettiin liittyvät asiat ovat keskeisiä.

Taloudelliset toimintaedellytykset

KANEn tulisi vaikuttaa kansalaisyhteiskunnan taloudellisten toimintaedellytysten suotuisaan kehitykseen hallituskauden aikana, tähän hallitusohjelma antaa hyvät eväät.

Kansalaisyhteiskunnan tietopohja

KANEn kannattaa jatkossakin aktiivisesti viedä eteenpäin esitystä kansalaisyhteiskunnan tutkimuskeskusten perustamiseksi.

Demokratiakasvatus

KANEn tulee pohtia väyliä ja tapoja, joilla demokratiakasvatus saadaan hallitusohjelman mukaisesti kouluihin ja mikä voisi olla järjestöjen rooli asiassa.

Keskeneräiset asiat

KANEn tulisi jatkaa seuraavien asioiden parissa työskentelyä:

- tutkimuksen rahoittaminen
- järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset ja avustuskäytännöt
- väliinputoajat
- epämuodollinen kansalaistoiminta

Tutkimukseen ja tiedontuottamiseen toivotaan panostettavan myös tulevaisuudessa. Toisena kesken-

eräisenä asiakokonaisuutena listattiin hankintalaki, SGEI-palvelut, verotuskysymykset ja lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentaminen sekä yhteiskunnalliset yritykset. Lahjoitusten verovähennysoikeutta kannattaa edistää, sillä ihmiset ovat ottaneet yhteyttä neuvottelukunnan jäseniin siitä, kuinka he voisivat tukea järjestöjä. Suomessa alkaa olla yhä enemmän ihmisiä, joilla olisi mahdollisuuksia ja halua tukea järjestöjä.

Neuvottelukunnan toiminnalle toivottiin myös enemmän näkyvyyttä. Tällä hetkellä KANesta ei tiedä riittävän moni. Toimimalla järjestökentällä KANE saa lisää näkyvyyttä. Myös lehtiartikkelit ovat tärkeitä.

Myös kuulemismenettelyiden kehittämistä tulisi jatkaa sekä edesauttaa kansalaisyhteiskuntasitoumuksen syntymistä. Todettiin myös, ettei KANEn tule unohtaa kansainvälistä näkökulmaa toiminnassaan.

Vaikuttamisen tavoitteita ja välineitä

KANEn tärkein tehtävä on etsiä, koota ja välittää kansalaisyhteiskunnan ääntä valtiohallinnon suuntaan. Kun järjestökenttä alkaa tuntea KANEa paremmin, myös sen lisäarvo järjestöille kasvaa. Jotta KANE tulisi laajemmille järjestöryhmille tunnetuksi, voisi käytännöksi ottaa sidosryhmille mm. kokousten jälkeen sähköpostitse jaettavan tiedotteen. Mallia voi hakea Maailma kolmessa minuutissa -konseptista.

KANEn tehtävä on pitää yllä yhteiskunnallista keskustelua myös demokratiasta ja kansalaisvaikuttamisesta vaalien välillä. Julkilausumien kautta voi yrittää

saada yleisöä kiinnostavia asioita läpi mediassa. Pitäisi kuitenkin tehdä työtä sen eteen, että vaikeita termejä ja syy-seuraussuhteita saadaan puettua kansankielelle ja sitä kautta laajempaan julkisuuteen. Monet KANEn ajamat asiat ovat sen verran monimutkaisia, että ne eivät välttämättä kovin helposti saa laajaa julkisuutta.

Tärkeätä on, että viranomaiset ja järjestöt pääsevät pienen yhteisen pöydän ympärille konkreettisten asioiden ääreen, jotta asioissa voidaan yhdessä edetä. KANEn rooli ei ole rettelöidä, vaan tuoda asioita esiin rakentavasti ja silloittaa erilaisia kantoja. Kuitenkin sen tulee pitää esillä järjestöjen kannalta relevantteja asioita.

KANEn teemoista kiinnostuneiden, niitä mahdollisesti jo ajavien poliitikkojen löytäminen ja vuorovaikutussuhteen luominen heidän kanssaan on tärkeää ja sille tulisi laittaa enemmän painoa. Ministeriökierros on ollut em. tavoitetta toteuttava väline. On tärkeää, että on kansalaisyhteiskunnan kannalta tärkeistä teemoista kiinnostuneita ja niistä informoituja ministereitä. Viestien kiteyttäminen ja asialistan tarkempi suunnittelu ministeriön mukaan on kuitenkin jatkossa tarpeen.

KANE voisi koordinoida tarkemmin järjestöjen edustuksia työryhmiin ja hallinnon valmisteluun laajemminkin. Näin voitaisiin varmistaa, että valmistelussa on KANEn monipuolinen asiantuntemus käytössä.

Vapaaehtoistoiminnan vuoden koordinaatiopisteenä toimiminen on todennäköisesti edistänyt vuoden asiaa ja tuonut sille näkyvyyttä, mutta samalla näkyvyyttä myös neuvottelukunnalle. Tällaisia KANELLE sopivia teemavuosia kannattaa miettiä jatkossakin.

Toiminnan sudenkuopat

Jaostojen ja työryhmien toimeksiantojen on oltava selkeitä ja rajattuja. Osallistujien vaihtuvuus on melkein väistämätöntä, selkeä toimeksianto edesauttaa toiminnan jatkuvuutta. KANEssa on pyritty tarkasti välttämään ristiriitoja ja tekemään kompromisseja, mikä on toisinaan johtanut järjestökentän äänen hukkumiseen. On asioita kuten lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentaminen, joista ei neuvottelukunnassa voida päästä yksimielisyyteen sen jäsenten erilaisten roolien ja vastuiden vuoksi. Tulevaisuudessa voitaisiin toisinaan laatia kiistanalaisista kysymyksistä perustelupapereita, joissa tuotaisiin esiin asiaan olevat erilaiset kannat ja niiden perustelut.

ISBN 978-952-259-301-6 (nid.)
ISBN 978-952-259-302-3 (pdf)

OIKEUSMINISTERIÖ
PL 25, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi